

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 393/2015 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kansalaisten oikeudenmukaisesta ja tasapuolisesta tiedonsaannista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Maarit Feldt-Rannan /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 393/2015 vp:

Miten hallitus aikoo turvata kansalaisten oikeudenmukaisen ja tasapuolisen tiedonsaannin,

miten hallitus turvaa tiedotusvälineiden yhdenvertaisen kohtelun,

miten hallitus edistää yhteiskuntamme avoimuutta ja vaalii sananvapautta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallitus pyrkii toiminnallaan edistämään yhteiskuntamme sananvapautta, avoimuutta ja yhdenvertaista kohtelua. Suomen mediaympäristön voidaan sanoa olevan yksi maailman vapaimmista. Lainsäädännössä tämä näkyy erityisesti perustuslain, mutta myös sitä täydentävien lakien säännöksistä. Hallituksen toiminnassa tämä näkyy erinomaisen hyvin sen lukuisissa eri tavoissa tiedottaa ja viestittää käynnissä olevista hankkeista ja tehdyistä päätöksistä.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta ja hyvää tiedonhallintatapaa viranomaisten toiminnassa sekä antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuus valvoa julkisen vallan ja julkisten varojen käyttöä, muodostaa vapaasti mielipiteensä sekä vaikuttaa julkisen vallan käyttöön ja valvoa oikeuksiaan ja etujaan.

Julkisuuslain 17 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on päätöksiä tehdessään ja muutoinkin tehtäviään hoitaessaan velvollinen huolehtimaan siitä, että tietojen saamista viranomaisten toiminnasta ei rajoiteta ilman asiallista ja laissa säädettyä perustetta eikä enempää kuin suojattavan edun vuoksi on tarpeellista ja että tiedon pyytäjiä kohdellaan tasapuolisesti. Viranomaisen on myös tiedotettava toiminnastaan ja palveluistaan sekä yksilöiden ja yhteisöjen oikeuksista ja velvollisuuksista toimialaansa liittyvissä asioissa.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta ja hyvästä tiedonhallintatavasta annetun asetuksen (1030/1999) mukaan valtioneuvoston viranomaisen tiedotuksen, julkaisutoiminnan ja muun viestinnän tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta sekä tuottaa ja jakaa tietoa, joka luo yksilöille ja yhteisöille edellytyksiä muodostaa mahdollisimman totuudenmu-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 393/2015 vp

kainen kuva viranomaisten toiminnasta, vaikuttaa hallintoviranomaisissa valmisteilla oleviin yleisesti merkittäviin asioihin sekä valvoa omia etujaan ja oikeuksiaan. Valtionhallinnon viranomaisten viestintää suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon viestinnän merkitys viranomaiselle säädettyjen tehtävien tehokkaassa hoitamisessa sekä viranomaisen ja kansalais- ja etujärjestöjen välisessä yhteistyössä. Asetuksessa säädetään myös viestinnän suunnittelusta ja järjestämisestä.

Valtionhallinnon viestintäsuositus vuodelta 2010 linjaa niitä periaatteita ja lähtökohtia, joita myös ministeriöiden ja ministereiden tulee huomioida viestintää ja julkisuutta toteuttaessaan. Keskeisin perusoikeus valtionhallinnon viestinnän kannalta on oikeus saada tietoja viranomaisten julkisista päätöksistä ja niiden valmistelusta. Tämä ilmenee julkisuusperiaatteena sekä viranomaisten velvollisuutena tuottaa ja jakaa informaatiota.

Hallintolain (434/2003) tarkoituksena on muun muassa toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa sekä oikeusturvaa hallintoasioissa. Hyvän hallinnon perusteista laissa todetaan, että viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti sekä käytettävä toimivaltansa yksinomaan lain mukaan hyväksyttäviin tarkoituksiin. Viranomaisen toimien on oltava puolueettomia ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden. Viranomaisen on myös käytettävä asiallista, selkeää ja ymmärrettävää kieltä.

Hallituksen keskeisenä avoimuutta, sananvapautta ja yhdenvertaisuutta korostavana teemana on, että hallituksen suunnitelmista ja tehdyistä päätöksistä kansalaiset saavat mahdollisimman laajasti ja nopeasti tietoa. Tietoa jaetaan eri kanavilla.

Suomessa toimittajien pääsy valtioelinten tiloihin on varsin hyvä. Eduskunnassa toimittajien liikkuminen on hyvin vapaata. Eduskunnassa ministerit ovat median tavoitettavissa useita kertoja viikossa. Myös valtioneuvoston linnassa pidettäviin tiedotustilaisuuksiin on pääsy sadoilla tiloihin akkreditoituneilla toimittajilla useimmiten ilman ennakoilmoittautumista. Median edustajilla on myös mahdollisuus läsnäoloon esittelijöiden aulassa torstaisin pidettävien valtioneuvoston yleisistuntojen aikana ja sopia etukäteen haastattelujen tekemisestä ministereiden kanssa istunnon jälkeen.

Hallituksen ja ministereiden tiedotustilaisuuksiin lähetetään kutsu hyvissä ajoin ja usein valtioneuvoston viestintäosasto myös lähettää tilaisuudet suorina verkkolähetyksinä. Lisäksi ministerit ovat hyvin usein television suorissa lähetyksissä vastaamassa kysymyksiin ja antavat tiedotustilaisuuksien jälkeen myös yksittäisille medioille lausuntoja mahdollisuuksiensa mukaan. Ministerit ovat Suomessa hyvin toimittajien tavoitettavissa.

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 393/2015 vp

Ministerit toimivat myös aktiivisesti eri sosiaalisen median kanavilla ja ovat myös sitä kautta vuorovaikutuksessa kansalaisten ja median kanssa. Ministerit antavat lisäksi paljon erillishaastatteluja eri tiedotusvälineille. Näiden rajaamisen yleisin syy on ministerien aikataulut.

Valtioneuvosto lähettää myös runsaasti tiedotteita ministeriöiden ja hallituksen päätöksistä. Myös ministerien puheita välitetään muun muassa verkkosivujen kautta säännöllisesti. Valtioneuvoston viestintäosasto yksistään lähetti vuonna 2015 kaikkiaan lähes 700 tiedotetta.

Taustatilaisuuksia pidetään myös säännöllisesti. Esimerkiksi vuonna 2015 valtioneuvoston kanslia taustoitti uudesta hallitusohjelmamallista erikseen päätoimittajayhdistykseen ja politiikan toimittajiin kuuluvat jäsenet.

Ministeriöiden viestinnästä vastaavat virkamiehet ja ministerien avustajat ovat lähes päivittäin yhteyksissä toimituksiin, vastaavat kysymyksiin, etsivät tietoja tai ohjaavat kysyjät oikealle virkamiehelle.

Hallituksen, yksittäisten ministereiden ja ministeriöiden käytännön vuorovaikutus mediaan, sidosryhmiin ja kansalaisiin on kaiken kaikkiaan hyvin aktiivista, avointa ja yhdenvertaisuuteen pyrkivää sekä kaikkia palvelevaa.

Helsingissä 21.1.2015

Pääministeri Juha Sipilä